

I.E.S. ALLARIZ

CURSO	1º BACHARELATO HUMANIDADES	Cód	BH10000
ASIGNATURA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		

PROFESOR/A (ES/AS)	María Sánchez Cid		
Título	Lengua castellana y Literatura 1º Bachillerato		

LIBRO DE TEXTO	Autor	Carlos Arroyo Cantón		
Editorial	Oxford	ISBN	978-84-673-4717-3	
Data Autoriz.	Setembro 2008	Galego /Castelán X		

OBXECTIVOS

A ensinanza da lingua castelá e literatura no bacharelato terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Comprender discursos orais e escritos dos diferentes contextos da vida social e cultural e especialmente nos ámbitos académico e dos medios de comunicación.
2. Expresarse oralmente e por escrito mediante discursos coherentes, correctos e adecuados ás diversas situacións de comunicación e ás diferentes finalidades comunicativas, especialmente no ámbito académico.
3. Empregar e valorar a lingua oral e a lingua escrita como medios eficaces para a comunicación interpersonal, a adquisición de novos coñecementos, a comprensión e análise da realidade e a organización racional da acción.
4. Obter, interpretar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes, empregando con autonomía e espírito crítico as tecnoloxías da información e comunicación.
5. Adquirir coñecementos gramaticais, sociolingüísticos e discursivos para empregarlos na comprensión, a análise e o comentario de textos e na planificación, a composición e a corrección das propias producións.
6. Coñecer a realidade plurilingüe e pluricultural de España, así como a orixe e desenvolvemento histórico das linguas peninsulares e das súas principais variedades, prestando unha especial atención ao español de América e favorecendo unha valoración positiva da diversidade lingüística e cultural.
7. Analizar os diferentes usos sociais das linguas e os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos, en especial os referidos ás mulleres, para evitalos.
8. Ler e valorar criticamente obras e fragmentos representativos da literatura en lingua castelá, como expresión de diferentes contextos históricos e sociais e como forma de enriquecemento persoal.
9. Coñecer as características xerais dos períodos da literatura en lingua castelá, así como as obras relevantes de autoras e autores, empregando de forma crítica fontes bibliográficas adecuadas para o seu estudo.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS

As unidades didácticas temporalizaránse como segue:

1ª avaliación: Lengua: unidades 1-3. Literatura: unidades 11-13

2ª avaliación: Lengua: unidades 4-7. Literatura: unidades 14-15

3ª avaliación: Lengua: unidades 8-10. Literatura: unidades 16-17

Os contidos serán os seguintes:

Contidos comúns.

-Utilización dos procedementos e estratexias necesarias para a obtención, valoración e utilización da información en traballos de produción persoal, acudindo a fontes diversas.

-Interese pola boa presentación dos textos escritos, tanto en soporte papel como dixital, e aprecio pola necesidade social de se cinguir ás normas gramaticais, ortográficas e ás convencións tipográficas.

-Emprego de guías de lectura para a consolidación da autonomía lectora como fonte de pracer, de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas, e como factor que contribúe á formación académica e á maduración persoal.

-Comprensión do discurso literario como fenómeno comunicativo e estético, vreiro de transmisión cultural e expresión da realidade histórica e social das distintas épocas.

-Lectura crítica e comentario de obras breves e de textos literarios significativos que potencien a competencia comunicativa do alumnado mediante a realización de tarefas nas cales se empreguen as catro destrezas básicas de expresión oral/escrita e comprensión oral/escrita.

-Valoración positiva da convivencia e aprendizaxe de distintas linguas en prol dunha maior diversidade cultural.

A variedade dos discursos e o tratamento da información.

-Recoñecemento do papel da linguaxe, as súas funcións e usos no desenvolvemento persoal e social. Dimensión comunicativa da linguaxe.

-Coñecemento e análise do papel que desempeñan nos actos comunicativos os factores textuais (adecuación, coherencia e cohesión), sociolingüísticos e os procesos pragmáticos que interveñen na elaboración do texto ou discurso, na súa interpretación, así como na interacción comunicativa.

-Realización e procesamento de textos orais e escritos que impliquen tarefas e habilidades centradas no desenvolvemento da competencia comunicativa e discursiva.

-Establecemento dunha tipoloxía textual ou clasificación de textos dependendo de distintos criterios: canle de comunicación (textos orais e escritos), variedades do discurso (descritivos, narrativos, expositivos, argumentativos, dialogados), ámbito de uso e temática (públicos, profesionais, académicos, literarios, persoais).

-Identificación do tema, da estrutura organizativa e características lingüísticas de textos narrativos, descritivos e expositivos contextualizados dentro do ámbito académico (humanístico, científico e técnico) e dos medios de comunicación.

-Composición de textos orais e escritos, de tipo narrativo, descritivo e/ou expositivo, propios do ámbito educativo ou académico, a partir de modelos e esquemas textuais e atendendo ás condicións da situación comunicativa.

-Análise do tema, estrutura organizativa e trazos lingüísticos de textos xornalísticos e publicitarios.

-Composición de textos xornalísticos e publicitarios segundo modelos previamente analizados.

O discurso literario.

-A Idade Media, desde as primeiras manifestacións literarias ata o século XIV. Panorama histórico, social e cultural. Configuración dos xéneros literarios, obras representativas: poesía oral (lírica primitiva peninsular; a épica, Mio Cid); mester de clerecía (Gonzalo de Berceo, Juan Ruiz); a prosa (Afonso X, don Juan Manuel); o teatro e a súa evolución.

-O século XV, transición entre a Idade Media e o Renacemento, ideas e cultura, influencia da literatura italiana (o humanismo). Convivencia da lírica tradicional e cortesá: sentido e visión do mundo dos romances, os cancioneros. Obras representativas de diferentes autores (marqués de Santillana, Jorge Manrique); a prosa (didáctica, sentimental, libros de cabalarías); o teatro (dramatización das Danzas de la muerte na literatura europea e castelá, La Celestina).

-O século XVI: o Renacemento, pensamento e cultura (diferenzas entre a primeira e a segunda metade do século). A poesía, novas formas e contidos, obras significativas da época (Garcilaso de la Vega, Fray Luís de León, Juan de la Cruz); a prosa, variedade narrativa e antecedentes da novela moderna (Lazarillo de Tormes); o teatro, primeiras correntes reformadoras (Gil Vicente, Lope de Rueda). Breve panorámica xeral da presenza das mulleres escritoras no canon literario da época.

-O século XVII: o Barroco, contexto histórico, cultura e pensamento. A poesía: temas, motivos literarios e tendencias (Lope de Vega, Luís de Góngora, Francisco de Quevedo). A prosa: didáctica, narrativa costumista e novela cortesá (Novelas ejemplares), nacemento da novela moderna (El Quijote) e picaresca (Guzmán de Alfarache, El Buscón); o teatro, a Comedia nueva: elementos renovadores e evolución (Lope de Vega, Cervantes, Calderón de la Barca). A conquista do espazo público por parte das mulleres escritoras: María de Zayas.

Coñecemento da lingua.

-Coñecemento da estruturación da linguaxe verbal: valoración da lingua como sistema e recoñecemento dos niveis fónico, morfosintáctico, léxico-semántico e pragmático.

-Identificación dos trazos configuradores do sistema fonolóxico e das súas realizacións fonéticas. Análise das unidades do nivel fónico e identificación das variedades sincrónicas nas diferentes realizacións fonéticas e a súa correlación coas convencións ortográficas.

-Coñecemento e análise dos elementos constitutivos das palabras e as súas clases (determinantes, substantivos, pronomes). Distinción entre significado obxectivo (denotación) e subxectivo (connotación) das palabras.

-Recoñecemento e uso de pronomes, conxuncións, adverbios, locucións como conectores e marcadores para a cohesión do texto.

-Coñecemento e emprego axeitado dos valores e relacións temporais das distintas formas e perífrases verbais. Distinción das súas categorías gramaticais. Aspectos semánticos.

-Identificación dos distintos sintagmas ou frases (nominal, adxectivo, preposicional, adverbial), así como os seus compoñentes e estruturas. Recoñecemento das súas distintas posibilidades como elementos anafóricos e deícticos para contribuír á cohesión do texto.

-Coñecemento e análise de conceptos relativos á estrutura semántica da oración co obxectivo de valorar a diferenza entre o concepto de enunciado non oracional, enunciado oracional.

-Sistematización dos constituíntes relativos á estrutura sintáctica da oración ou cláusula simple: o suxeito, o predicado e as súas clases.

-Identificación da relación entre a modalidade da oración para a súa caracterización (enunciativas, interrogativas...), modificadores oracionais e interpretación do seu significado contextual.

-Clasificación e recoñecemento dos tipos de oración que se formulan segundo a natureza do predicado.

-A pluralidade lingüística en España. Valoración positiva da riqueza cultural que implica esta diversidade.

MÍNIMOS ESIXIBLES PARA UNHA AVALIACIÓN POSITIVA E CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Coñecer a linguaxe e as súas funcións máis relevantes con especial atención á súa finalidade comunicativa e á súa dimensión social, xa que implica unha interacción entre persoas que comparten unha cultura que lles permite a relación e o intercambio de información, en distintos contextos ou situacións comunicativas, xunto ao concepto de competencia no ámbito lingüístico.

Con este criterio preténdese avaliar a análise da linguaxe como acto comunicativo oral ou

escrito da información que transmite, a relación entre a persoa emisora e a receptora, a canle empregada, o rexistro e a súa adecuación a cada contexto.

2. Comprender e producir textos orais e escritos, de certa extensión e complexidade, relativos ou pertencentes aos ámbitos académico e dos medios de comunicación e identificar neles os mecanismos e procedementos discursivos de adecuación, coherencia e cohesión.

Preténdese avaliar con este criterio a capacidade de expresarse con claridade e precisión, mostrando o uso de estruturas organizativas, conectores e outros mecanismos de cohesión nas súas producións orais e escritas. Preténdese valorar a competencia comunicativa e discursiva do alumnado.

3. Clasificar e caracterizar diferentes clases de textos segundo a canle (orais e escritos); a variedade do discurso (descritivos, narrativos, dialogados); o ámbito de uso e temática (públicos, académicos, profesionais) en relación cos factores da situación comunicativa, poñendo de relevo os trazos máis significativos do xénero ou subxénero a que pertencen, analizando os seus trazos lingüísticos e valorando a súa adecuación ao contexto.

Con este criterio preténdese avaliar a capacidade para identificar e analizar os textos de diferentes xéneros tendo en conta distintos criterios de clasificación, recoñecendo a través do desenvolvemento activo das competencias comunicativa e discursiva os factores que interveñen na súa produción (o tema, o propósito e situación comunicativa, canle utilizada, o esquema textual e o rexistro), e establecer relacións cos seus trazos lingüísticos máis relevantes, valorando a adecuación e eficacia do rexistro utilizado en cada contexto.

4. Identificar o tema, a estrutura e características lingüísticas de textos narrativos, descritivos, expositivos e dos ámbitos académico, público e persoal, e analízalos de maneira que se recollan as súas propiedades discursivas e os elementos que os articulan; e realizar as distintas actividades da lingua (comprensión, expresión, interacción e mediación) orais e escritas tendo en conta modelos ou esquemas textuais e atendendo ás condicións da situación comunicativa.

Avaliarase a capacidade de establecer unha xerarquía de ideas, tema principal e temas secundarios de textos narrativos, descritivos e expositivos de divulgación técnica e científica, humanísticos e do ámbito público e persoal, textos xurídicos e administrativos, noticias, cartas, mensaxes de texto, facendo inferencias a partir de informacións que se repiten e dos propios coñecementos; avaliarase, así mesmo, a capacidade de recoñecer, coa axuda dos conectores e organizadores do discurso, a relación entre as partes dunha exposición, de representar graficamente estas relacións mediante esquemas ou mapas conceptuais e de resumir o texto seguindo un esquema previamente elaborado.

5. Realizar exposicións orais (como discusións, debates, declaracións públicas) e escritas (redaccións, informes, monografías) relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade, seguindo un esquema preparado previamente, aplicando procedementos para a obtención e tratamento da información, empregando recursos audiovisuais e das tecnoloxías da información e a comunicación e expoñendo de forma construtiva as diversas opinións que se sosteñen.

Con este criterio avaliarase a capacidade de planificar e realizar unha breve exposición oral ou escrita propia do ámbito académico. Neste tipo de exposicións valoraranse aspectos como a consulta das fontes apropiadas, a selección da información relevante, o uso controlado de estruturas organizativas, a elección do rexistro apropiado e o uso de recursos para guiar o auditorio e manter a súa atención.

6. Comprender e analizar o texto literario como expresión comunicativa e estética de distintas épocas, de transmisión cultural, reflexo dunha realidade histórica e social e como uso da lingua que comprende as competencias xerais.

Avaliarase a capacidade para entender e identificar as características propias dos textos literarios como produto dunha corrente estética determinada e reflexo dunha conciencia intercultural en que se inclúen e desenvolven actitudes, valores, crenzas e convencións. Entender a intertextualidade, o carácter cíclico da historia literaria, e desenvolver a capacidade de establecer relacións entre obras de autoras e autores de distintos períodos literarios.

7. Interpretar e comentar de forma construtiva e crítica o contido de obras literarias breves e fragmentos significativos de distintas épocas literarias utilizando os coñecementos sobre as formas literarias (xéneros, figuras e tropos máis usuais, versificación) e os distintos períodos, movementos e autores.

Trátase de avaliar a capacidade para interpretar obras literarias de distintas épocas e de autoras e autores relevantes no seu contexto histórico, social e cultural, relacionándoas con outras obras da época ou da mesma autoría, sinalando a presenza de determinados temas e motivos e a evolución na maneira de tratalos e recoñecendo as características do xénero en que se inscriben, os tropos e procedementos retóricos máis usuais e, se é o caso, as innovacións que se producen nas formas (xéneros, procedementos retóricos e versificación).

8. Realizar traballos críticos sobre a lectura de obras significativas de distintas épocas ou movementos, interpretándoas en relación co seu contexto histórico e literario, obtendo a información bibliográfica necesaria e efectuando unha valoración persoal, e compoñer textos literarios ou de intención literaria.

Avaliase a capacidade para realizar un traballo persoal de interpretación e valoración dalgúns obras significativas de épocas ou movementos literarios diferentes lidas na súa integridade, tanto no seu contido como no uso das formas literarias, relacionándoas co seu contexto histórico, social e literario e, se é o caso, co significado e a relevancia do seu autor ou da súa autora. Valorarase tamén a selección e utilización das fontes de información bibliográfica e dos recursos das tecnoloxías da información e a comunicación.

9. Adquirir, desde un enfoque comunicativo, coñecementos sobre a lingua e o seu estudo científico, os distintos niveis de análise, afondar na capacidade para conceptuar ideas, empregar terminoloxías adecuadas, desenvolver a capacidade de abstracción e relacionalo co uso efectivo da lingua nun contexto comunicativo.

Con este criterio preténdese avaliar a adquisición de determinados coñecementos sobre a lingua e o seu emprego de forma sistemática e reflexiva en relación coa caracterización e a análise dos distintos niveis da lingua, fónico, morfosintáctico, léxicosemántico e pragmático. Avaliarase, así mesmo, a valoración positiva do uso correcto das normas e a importancia da súa existencia.

10. Coñecer as causas históricas da existencia das distintas linguas de España, situacións de plurilingüismo, multilingüismo e monolingüismo e valorar positivamente a convivencia e aprendizaxe de distintas linguas. Análise das diferentes situacións.

Trátase de avaliar o coñecemento da pluralidade lingüística de España, os factores históricos que a orixinaron e valorar as distintas situacións lingüísticas dentro delas, así como actitudes positivas ante a diversidade.

METODOLOXÍA, MATERIAIS CURRICULARES E RECURSOS DIDÁCTICOS

Esixencia dunha presentación coidada de exercicios escritos, traballos, caderno... que se concreta en:

-Presentación clara, ordenada e con marxes.

-Corrección morfosintáctica e puntuación adecuada.

-Ortografía correcta. Restarase 0,25 puntos por cada falta de ortografía e o mesmo por cada 4 usos incorrectos do til. O tope máximo de desconto por este aspecto serán 2 puntos

-Uso dun léxico non repetitivo e preciso.

Fomentar a participación activa do alumno en clase creando o clima de confianza necesario.

Os alumnos dispoñerán dun caderno que se organizará por unidades didácticas. Irán recompilando nel todos os exercicios que fagan sobre textos específicos ou sobre as unidades didácticas do libro de texto.

Parécennos ademáis aceptables as orientacións metodolóxicas que figuran no currículo de bacharelato desta materia, que son:

-Considérase recomendable, cunha periodicidade segundo proceda en cada caso, a realización por parte das alumnas e dos alumnos, en especial no primeiro curso, dunha monografía

ou traballo sobre calquera tema vinculado cos contidos que compoñen o currículo ou tema de actualidade. Este traballo deberá permitirlles exercitarse, de forma coherente e rigorosa, na expresión, tanto oral como escrita.

-Fomentar a capacidade creativa do alumnado.

-Fomentar o seu sentido crítico e a súa iniciativa persoal.

-Adquirir as estratexias e competencias fundamentais para a confección de traballos académicos.

-Consolidar a súa capacidade comunicativa na vertente escrita.

-Favorecer un coñecemento global que potencie a súa capacidade de establecer relacións e asociacións entre contidos diversos.

-Consolidar a súa capacidade para recompilar información procedente de diversas fontes: impresas e dixitais.

Os principais materiais didácticos que se empregarán, serán:

-Libro de texto. Lingua castelá e Literatura 1º bacharelato. Editorial Oxford. Autores: Carlos Arrollo Cantón e Perla Berlato Rodríguez.

-Caderno para os exercicios que se elaboren durante o curso.

PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. SISTEMA DE CUALIFICACIÓN

1.-Valoraremos o traballo do alumno do seguinte xeito: 70% probas, 15% lecturas, 15% exercicios diarios, traballos, etc.

2.-Os alumnos poderán realizar traballos ou exames sobre as obras lidas durante o curso. Eses traballos serán valorados coa porcentaxe arriba sinalada.

3.-Tanto os traballos, e exercicios que sexan copiados doutros alumnos, libros de textos, internet, etc., serán cualificados cun 0. En caso de tratarse dun exame, esta cualificación conlevará o suspenso na avaliación correspondente.

4.-Poderán ser revisados polo profesor os cadernos da asignatura. Desa revisión tamén pode derivarse unha nota.

5.-A realización dos traballos propostos, a presentación dos cadernos debidamente organizados e a lectura das obras propostas cos seus correspondentes traballos, serán condicións indispensables para poder aprobar. Só en casos excepcionais o profesor poderá eximir aos alumnos de realizar certos traballos.

6.-RECUPERACIÓNS: Realizarase un exame ou exercicio logo de cada avaliación para os alumnos que non superen a avaliación anterior. Para recuperar será preciso aprobar devandito exame ou presentar os traballos non realizados se fose o caso.

7.-Proba de maio: durante este mes realizarase unha última proba para os alumnos con avaliacións pendentes. Nela os alumnos poden ser eximidos, sempre que o profesor considéreo oportuno, de realizar cuestións que versen especificamente sobre contidos de avaliacións que superen.

8.-Non poderá ser aprobado un alumno que neste exame teña unha nota inferior a 3 aínda que teña aprobada algunha outra avaliación.

9.-A nota final será obtida mediante as medias das avaliacións anteriores. Deste xeito, aínda que a asignatura apróbese na avaliación final e considérese aprobada non ten por que ser a nota da terceira avaliación a que apareza nas actas.

10.-As probas relativas a Lingua e a Literatura poderán realizarse de forma separada. Se así fose, farase a media cando se alcance nunha das dúas partes polo menos un 4 de nota media. Con esta medida, pretendemos que o alumno non opte pola dedicación en exclusiva dunha das partes, abandonando a outra. Igualmente se exixirá quitar cando menos un 4 na nota do libro para poder aprobar a avaliación.

11.-Os alumnos que non se presenten á realización dalgún control, proba ou exame do que se derive unha nota, deberán aportar xustificante oficial escrito para poder ser avaliado de novo. Esta xustificación debe presentarse debido á sospeitosa acumulación de faltas nos días de exame por parte dalgúns alumnos. A repetición dun exame, ou a creación dun novo, días máis tarde supón un

agravio comparativo co resto da clase se non se xustifica correctamente.

12.-Para asegurar o correcto desenvolvemento dunha proba ou exame, non se permitirá a realización deste aos alumnos que cheguen cun atraso considerable a non ser que aporten nese mesmo momento un xustificante oficial escrito.

13.-Proba de setembro. Para os que non superaron a asignatura en maio, en setembro o exame consistirá nunha proba que tratará de medir se os alumnos dominan os contidos mínimos que se sinalaron para o curso.

14.-Os alumnos que teñan perdido o dereito á aplicación dos criterios xerais de avaliación: para poder aprobar deberán presentar todos os exercicios que teñan realizados os demais e que non haxa ningunha dúbida de que foron realizados individualmente. Cumprida esta condición, serán valorados polas probas que se sinalan nos apartados anteriores, onde se sinala que se examinarán da totalidade da materia.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

-Levar ós alumnos a ver unha obra de teatro a Ourense.

-Visita a outras bibliotecas en coordinación co Departamento de Galego.

-Viaxe interdisciplinar á Coruña no 2º trimestre, en coordinación cos departamentos de Lingua galega e Ciencias naturais

-Participación nunha tertulia literaria en Ourense

TRATAMENTO DE FOMENTO DA LECTURA

-Libros de lectura obligatoria:

El Conde Lucanor. La Celestina. Edelvives. Adaptación (Primeira avaliación)

El Quijote (1ª parte, adaptación) (Segunda avaliación)

El Quijote (2ª parte, adaptación). La vida es sueño. Cátedra (Terceira avaliación)

TRATAMENTO DE FOMENTO DAS TIC

-Realización de exposicións orais ou escritas onde empreguen as TIC (presentación).

-Traballos de investigación onde interveña o manexo das TIC (enciclopedias dixitais)